

Жовтень, 2026 р.
№№ 19-20(786-787)

Видається з березня 1993 року

МАЙБУТТЯ

Газета освітян Хмельниччини

форум

Освітні тренди Поділля

Голова обласної ради Віолета Лабазюк долучилася до третього обласного освітнього форуму «Будуємо майбутнє: освітні тренди». У заході взяли участь народні депутати України, керівниця Офісу Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України Лілія Пашинна, керівництво обласної військової адміністрації, працівники освіти з усіх територіальних громад Хмельниччини.

У полі зору – актуальні виклики, сучасні освітні підходи, нові тренди та практичні рішення, які розвиватимуть освітню систему регіону.

Професія вчителя є надважливою та відповідальною місією. Адже ще з дитячого садочка, шкільної партії, закладів професійно-технічної, фахової передвищої, вищої освіти ви виховуєте людину та свідомого громадянина. Ви сієте раціональне зерно знань, яке в майбутньому проросте успіхом, даєть дороговказ в частині обрання професії, – зазначила під час свого виступу Віолета Олександрівна.

За вагомий внесок у розвиток національної освіти, високий рівень самовіддану працю та активну громадянську позицію Віолета Лабазюк відзначила кращих працівників освіти Грамотами обласної ради та цінними подарунками.

На Хмельниччині продовжує функціонувати розгалужена мережа закладів освіти, яка охоплює всі рівні – від дошкільної та загальної середньої до професійної, фахової передвищої та ви-

щої освіти. У 459 закладах загальної середньої освіти навчається майже 124 тисячі дітей, а освітній процес забезпечують майже 14 тисяч педагогічних працівників. В області працює 64 заклади позашкільної освіти, зокрема 25 дитячо-юнацьких спортивних шкіл. У 20 закладах фахової передвищої освіти навчається понад 10 тисяч здобувачів освіти, ще близько 20 тисяч студентів здобувають освіту у 13 закладах

вищої освіти області.

Крім того, в області затверджено прогнозовану мережу ліцеїв – 64 заклади у 35 територіальних громадах. Це важливий крок до формування сучасної профільної школи, де старшокласник матиме можливість обирати напрям навчання відповідно до своїх здібностей, інтересів і майбутньої професії.

Освіта є одним із ключових напрямів розвитку Хмельниччини. Важливими завданнями залишаються оновлення освітньої мережі, розвиток профільної та професійної освіти, створення безпечного освітнього середовища, підтримка педагогів і забезпечення дітей якісними знаннями та можливостями для подальшої самореалізації. Також важливо, аби система освіти відповідала потребам сучасного ринку праці та сприяла підготовці фахівців, які будуть розвивати й відновлювати регіон та країну загалом.

підтримка

Пільговикам – із бюджету

У Хмельницькій громаді надають фінансову підтримку студентам пільгових категорій, які здобувають вищу або фахову передвищу освіту. Чергове рішення про надання матеріальної допомоги ухвалила комісія з визначення студентів пільгових категорій, яку очолює заступник міського голови Михайло Кривак.

Під час засідання розглянули подані заяви та документи й визначили отримувачів диференційованої матеріальної допомоги з бюджету громади. Відповідно до чинного Положення таку підтримку можуть отримувати студенти пільгових категорій до досягнення ними 23-річного

віку. Йдеться, зокрема, про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з інвалідністю, студентів із багатодітних і малозабезпечених сімей, дітей, чий батьки брали участь та загинули в зоні проведення АТО/ООС, а також дітей, чий батьки загинули, захищаючи державний суверенітет і територіальну цілісність України під час військової агресії російської федерації. Окрему категорію становлять діти із сімей військовослужбовців, зниклих безвісти за особливих обставин.

За підсумками засідання фінансову підтримку на понад 260 тисяч гривень

отримують 14 студентів. Загалом від початку року студентам пільгових категорій Хмельницької громади вже надано матеріальну допомогу на 505 тисяч гривень. Одержувачі навчаються як у закладах освіти Хмельницького, так і в інших містах України.

Фінансова допомога з бюджету громади дає студентам можливість продовжувати навчання та здобувати професію незалежно від життєвих обставин. Підтримка молоді, яка потребує додаткової уваги, залишається одним із напрямів соціальної політики нашої громади.

у ХОІППО

Психологічний коворкінг

Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка став простором для професійної рефлексії, шерингу досвідом та інтеграції нових терапевтичних інструментів. Тут у живому форматі відбувся психологічний коворкінг «Арттерапія як метод психосоціальної підтримки задля збереження ментального здоров'я».

Захід об'єднав тих, хто щодня тримає психологічний фронт та здійснює супровід учасників освітнього процесу в громадах: відповідальних за психологічну службу, практичних психологів та соціальних педагогів закладів освіти обласної комунальної власності.

Психологічний коворкінг відкрив ректор Хмельницького ОІППО імені А. Назаренка Віктор Очеретянко. У своєму вітальному слові Віктор Іванович наголосив, що безперервне вдосконалення професійних компетентностей та модернізація психологічного інструментарію є ключовими для ефективної підтримки громад в умовах хронічного стресу та масштабних освітніх змін.

Проректор з науково-методичної роботи Інна Фрига звернулася до присутніх із мотивуючим словом та фокусом на екологічність й турботу про самого фахівця психологічної служби. Інна Олександрівна підкреслила, що стабілізація власного психоемоційного стану, підвищення життєстійкості та інтеграція дієвих стратегій психосоціальної допомоги є фундаментом для якісної роботи з учасниками освітнього процесу.

Теоретичний блок коворкінгу було присвячено актуалізації внутрішніх ресурсів засобами арттерапії. Фахівці Хмельницького ОНМЦ психологічної служби провели рефлексію актуальних викликів в питанні турботи про ментальне здоров'я. Завідувачка Центру Жанна Страшнюк розкрила потенціал арттерапії як ефективного засобу підвищення життєстійкості спеціалістів психологічної служби,

підкреслила, що в часи невизначеності арттерапія діє як м'який, безпечний та нетравмуючий метод. Методист Хмельницького ОНМЦ психологічної служби Діана Пивовар сфокусувала увагу на активації та екологічному використанні особистісних ресурсів як базової опори для збереження ментального здоров'я.

Учасники зустрічі проаналізували специфіку терапевтичного впливу різних арт-модальностей у діагностичному, консультативному та корекційному напрямках, поповнивши свій професійний кейс дієвими алгоритмами.

Практична частина коворкінгу пройшла у форматі паралельної роботи п'яти артмайстерень. Кожна локація стала зоною глибокого занурення в досвід та інструментарій:

«Три кола сили: зв'язки, що підтримують» (спікер Альона Маримонська) – фокус на роботу з ресурсом терапевтичних зв'язків та відновленням соціальних опор.

«Ключі до емоційної рівноваги» (спікер Тетяна Лопушинська) – практикум із регуляції станів та пошуку точок внутрішнього балансу.

«Ізотерапія як інструмент діагностики та формування резильєнтності» (спікер Тетяна Шеремета) – трансформація кризових станів через проєктивні методи малюнка.

«Народна лялька як арттерапевтичний інструмент» (спікер Тетяна Думанська) – інтеграція архетипного досвіду та етнотерапії для відновлення цілісності Я-концепції.

«Шлях героя» (спікер Лілія Шнейдерова) – метафорична робота з кризою, пошуком сенсів та внутрішньої суперсили.

Коворкінг завершився обговоренням, де фахівці психологічної служби відзначили високу практичну цінність отриманих кейсів, які вони вже найближчим часом зможуть імплементувати у своїх громадах та закладах освіти.

профорієнтація

Плідна співпраця

На Хмельницькій АЕС представники енергопідприємства зустрілися з викладачами провідних технічних закладів вищої освіти України, а також освітянами міста. Основну увагу було зосереджено на розвитку співпраці між ХАЕС та освітніми закладами, підготовці кваліфікованих кадрів і формуванні освітніх програм відповідно до сучасних потреб атомної енергетики.

Заступник генерального директора з персоналу ХАЕС Володимир Гудзь озвучив актуальні питання, що визначають кадрові перспективи енергетичної галузі. Зокрема, розглянули тенденції та статистику сучасного ринку праці в Україні, питання популяризації атомних спеціальностей серед молоді, а також формування кадрового потенціалу галузі.

Атомна галузь потребує фахівців із ґрунтовними теоретичними знаннями, практичними навичками та розумінням високих стандартів безпеки. Саме тому важливо розпочинати популяризацію технічних та атомних професій ще зі шкільних років, формуючи у молоді розуміння можливостей професійного розвитку в енергетичній галузі.

Окрему увагу приділили розвитку тристоронніх договорів та дуальній освіті, яка дозволяє студентам поєднувати теоретичну підготовку з практичним досвідом.

У межах візиту викладачі та освітяни ознайомилися з можливостями підготовки персоналу в навчально-тренувальному центрі ХАЕС.

Зустріч стала важливим майданчиком для відкритого діалогу між освітою та виробництвом, обговорення кадрових викликів і визначення подальших напрямів співпраці.

до дати

День народження педакадемії

Комунальний заклад обласної ради – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія є одним із найдавніших навчальних закладів Поділля. З часу відкриття педагогічних курсів у місті Проскурові 1921

року заклад істотно змінився й став флагманом педагогічної освіти регіону. Він дав путівку в життя десяткам тисяч талановитих випускників, серед яких – відомі освітяни, науковці, творці мистецтва.

З нагоди 105-ї річниці відбулися урочистості, які об'єднали професорсько-викладацький склад, науковців, студентів, випускників, ветеранів та друзів Академії.

Від імені депутатського

корпусу товариство з річницею вишу привітала голова обласної ради Віолета Лабазюк.

Вона із вдячністю згадала колишніх і нинішніх педагогів та студентів, які наразі виборюють незалежність нашої держави, і, з шаною усіх тих, хто віддав власне життя, аби в державі було українське майбутнє.

Віолета Лабазюк вручила педагогам Академії Грамоти обласної ради та цінні подарунки за вагомий внесок у розвиток національної освіти, самовіддану працю, підготовку висококваліфікованих фахівців та наукових кадрів, змістовну просвітницьку діяльність, активну громадянську позицію.

Мистецькі вітання присутнім подарували викладачі, студенти та випускники навчального закладу.

Хмельницькій політехніці – 60!

Хмельницький політехнічний фаховий коледж відзначив 60 років від дня заснування. За цей час заклад підготував десятки тисяч фахівців, а сьогодні розвиває підприємницьку освіту, бере участь у міжнародних проєктах і здобуває визнання на європейському рівні. З ювілеєм колектив привітала перша заступниця начальника Хмельницької обласної військової адміністрації Оксана Вжешневська. Вона зазначила, що політехнічний коледж є одним із провідних закладів фахової передової освіти, який поєднує підготовку спеціалістів, інноваційні підходи до навчання та активну громадянську позицію.

У 2026 році коледж увійшов до десятки найкращих підприємницьких закладів освіти Європи та отримав відзнаку TES Awards 2026 від Junior Achievement Europe.

Важливим напрямом роботи є розвиток підприємницьких компетентностей студентів. У межах співпраці з Junior Achievement Ukraine понад 100 здобувачів освіти отримали практичний досвід: вони створюють мінікомпанії, розробляють бізнес-моделі та презентують власні проєкти. Такі можливості допомагають молоді опановувати навички, необхідні для реалізації власних бізнес-ідей.

Студенти коледжу також представляють Україну на міжнародних хакатонах та інноваційних заходах. Вони працюють у міжнародних командах, обмінюються досвідом і долучаються до проєктів, що передбачають пошук сучасних технологічних рішень.

Студенти Хмельницької політехніки здобувають призові місця на всеукраїнських олімпіадах з інформаційних технологій, математики, фізики, англійської та української мов, української літератури й історії України. Ці результати свідчать про широкий спектр освітніх напрямів, у яких молодь може розвивати свої здібності.

Оксана Вжешневська вручила викладачам Почесні грамоти Хмельницької ОВА за професійну працю та здобутки. Також вона передала закладу цінний подарунок.

Окремо під час привітання посадовця наголосила на громадянській позиції колективу. Волонтерство, підтримка

військових, допомога захисникам і патріотичні ініціативи стали невіддільною частиною життя коледжу.

За 60 років роботи Хмельницький політехнічний фаховий коледж підготував десятки тисяч фахівців і нині продовжує розвивати освітні й міжнародні напрями, створюючи для студентів можливості здобувати практичні навички та брати участь у проєктах за межами України.

Під час святкового заходу гості також відвідали оглядову екскурсію коледжем, ознайомилися з його освітнім середовищем і можливостями, які заклад пропонує студентам.

Спрощувати шлях, а не зміст

У своїй педагогічній практиці я дедалі частіше переконуюся, що ефективність навчання англійської мови залежить не лише від змісту навчального матеріалу, а й від того, як саме завдання подане учневі. Великий обсяг тексту, складна інструкція, значна кількість елементів на сторінці або необхідність самостійно записати відповідь можуть стати серйозною перешкодою навіть тоді, коли учень розуміє навчальний матеріал.

Сучасне освітнє законодавство України передбачає створення умов для реалізації права кожного учня на освіту з урахуванням його індивідуальних потреб і можливостей. Державні стандарти також орієнтують освітній процес на досягнення визначених результатів навчання та врахування освітніх потреб учнів.

Саме тому адаптацію навчальних завдань я розглядаю як один із практичних інструментів інклюзивного навчання. Для мене адаптація — це не зниження вимог до дитини, а зміна способу подачі та виконання завдання відповідно до її індивідуальних можливостей.

Особливо ефективними виявилися короткі інструкції, візуальна підтримка, флеш-картки, піктограми, кольорові позначення, завдання на встановлення відповідності, виділення, вибір правильної відповіді та поступовий перехід від роботи з готовим матеріалом до самостійного мовлення.

1. Чому звичайне завдання не завжди є доступним?

Під час планування уроку намагаюся дивитися на навчальну вправу не лише очима вчителя, а й очима дитини.

Наприклад, завдання:

Complete the sentences with the correct form of the verb.

Для більшості учнів воно може бути зрозумілим. Проте для учня з особливими освітніми потребами така інструкція може містити одразу декілька труднощів: необхідність прочитати інструкцію, зрозуміти її, визначити граматичну форму, пригадати правило та записати відповідь.

У такій ситуації намагаюся розкласти складне завдання на послідовність простіших дій:

1. Подивись на картинку.
2. Обери слово.
3. З'єднай.
4. Обведи правильну відповідь.
5. Скажи речення.

Навчальна мета при цьому зберігається, але шлях до її досягнення стає доступнішим.

Такий підхід допомагає уникати ситуації, коли дитина не виконує завдання не через відсутність знань, а через складність самої інструкції або форми роботи.

Поступове надання та подальше зменшення підтримки відповідає підходу універсального дизайну для навчання, в якому важливе місце посідають різні способи представлення інформації та різні способи демонстрації результату.

2. Принцип «менше тексту — більше підтримки»

Одним із перших кроків адаптації, який використовую, є скорочення та спрощення інструкцій.

Замість довгого пояснення я використовую короткі команди:

LOOK — подивись
LISTEN — послухай
POINT — покажи
MATCH — з'єднай
CHOOSE — обери
COLOUR — розфарбуй
SAY — скажи

За можливості поруч із командою розміщую невелику піктограму, яка показує необхідну дію. Таке поєднання слова, символу та дії створює для учня своєрідну візуальну підказку.

У рекомендаціях щодо універсального дизайну для навчання наголошується на необхідності надання різних способів представлення інформації, оскільки учні можуть по-різному сприймати та осмислювати один і той самий матеріал. Поступово дитина починає впізнавати не лише окремі англійські слова, а й самі типи навчальних дій.

3. Візуальна підтримка як місток до розуміння

Чільне місце у моїй роботі посідають картинки. Якщо для звичайної вправи достатньо тексту, то для учня, якому потрібна додаткова підтримка, намагаюся додати візуальний компонент.

Наприклад, під час вивчення теми Food замість звичайного списку:

apple — banana — orange — milk — bread

Використовую зображення відповідних предметів:

Після цього поступово ускладнюю завдання:

1. Подивись і покажи.
2. З'єднай картинку зі словом.
3. Обери потрібне слово.
4. Назви слово.
5. Склади коротке речення.

Таким чином, одна й та сама лексика використовується на декількох рівнях складності.

Використання різних способів подання навчальної інформації є одним із важливих положень сучасного підходу, оскільки одна форма подання не може бути однаково доступною для всіх учнів.

4. «З'єднай» — простий шлях до успіху

Одним із найчастіших типів завдань є Matching.

Наприклад:

Завдання дитини — провести лінію між картинкою та відповідним словом. Такі вправи дозволяють працювати з лексикою навіть тоді, коли самостійне письмо для учня є складним.

Також використовую послідовність: picture → word → sentence

Наприклад:

Спрощувати шлях, а не зміст

Для учня, якому потрібна додаткова підтримка:

Match:

Наступний етап:

Circle:

I get up / go home at 7 o'clock.

I лише потім:

I get up at 7 o'clock.

Таким чином, усі учні працюють над однією темою, але отримують різні за складністю способи демонстрації своїх знань.

Для мене важливо, щоб адаптація не відокремлювала учня від класу, а давала йому можливість працювати над тією самою темою доступним способом.

11. Моє правило адаптації: «не спрощувати зміст — спрощувати шлях»

Працюючи з учнями з особливими освітніми потребами, дотримуюся принципу:

«Не спрощувати дитину — спрощувати завдання».

Це означає, що адаптація не повинна перетворюватися на постійне виконання лише найпростіших вправ. Якщо учень сьогодні може лише з'єднати картинку зі словом — це його актуальний крок. Якщо завтра він уже може обрати правильну відповідь — це наступний крок. Якщо згодом він самостійно називає слово або складає речення — поступово знімаю візуальну підтримку.

Саме тому адаптацію розглядаю не як спрощення навчання, а як створення доступного маршруту до навчальної мети.

Мій педагогічний досвід свідчить, що адаптація завдань з англійської мови є важливою складовою інклюзивного освітнього процесу.

Невелика зміна формату вправи — коротша інструкція, картинка, піктограма, можливість обвести або з'єднати, вибрати одну відповідь замість самостійного запису — може суттєво змінити можливості учня продемонструвати свої знання.

Для мене важливо, щоб адаптація не означала зменшення навчальних можливостей дитини. Навпаки, правильно дібрана підтримка допомагає учневі поступово перейти від виконання дії за зразком до більшої самостійності.

Найважливішим результатом вважаю не кількість виконаних вправ, а поступове формування самостійності, впевненості та бажання користуватися англійською мовою.

Адаптоване завдання не повинно бути завданням «для слабшого учня».

Воно має відповідати його актуальним можливостям і водночас допомагати рухатися вперед.

Переконана, що інклюзивний урок англійської мови починається не з питання «Що дитина не може?», а з питання «Яку підтримку я можу надати, щоб вона змогла?»

Віта ТКАЧУК,
вчителька англійської мови
гімназії №31 ім. Михайла Чекмана
Хмельницької міської ради.

Інструменти навчання підприємництва і фінансової грамотності (9 клас)

Український бізнес під час війни працює в непростих умовах. Підприємцям доводиться дбати про безпеку працівників, шукати нові шляхи постачання, зберігати робочі місця. І водночас бачимо, як підприємства збирають кошти для військових, підтримують родини переселенців, допомагають відновлювати зруйноване. Для громади такий бізнес може стати справжньою опорою. Та чи здатне підприємство допомагати іншим, якщо саме втрачає фінансову стійкість?

Це питання вважаю вдалим початком розмови про соціальну відповідальність із дев'ятикласниками. Дітям добре знайомі приклади волонтерства та благодійності. Значно складніше пояснити, чому відповідальність підприємця стосується ще й заробітної плати, умов праці, правдивої реклами, використання ресурсів, взаємин із сусідами. А головне – чому суспільно корисний задум потребує такого ж ретельного планування, як і будь-яка інша господарська справа.

Коли ми із Сергієм Тепловим працювали над підручником «Підприємництво і фінансова грамотність. 9 клас» (видавництво «Генеза», 2026), хотілося відійти від ситуацій, в яких учень легко знаходить відповідь у попередньому абзаці. Знання терміна ще не означає вміння ним користуватися. Тому в підручнику з'явилися історії людей, приклади діяльності підприємств, запитання, що потребують власного судження. Пізніше я розробила зошит для формульованого та підсумкового оцінювання, технологічні карти, презентації й інтерактивні вправи до уроків. Їхнє призначення – продовжувати роботу з матеріалом, а не повторювати одне й те ж в різних форматах.

Зупинюся на кількох завданнях, пов'язаних із соціальною відповідальністю бізнесу. Вони різні за змістом і складністю, але в кожному є ситуація, яку потрібно розібрати, і рішення, яке потрібно пояснити. Саме за цим принципом я добирала матеріал для уроків.

На сторінках підручника учні знайомляться із Софією Подолянчук – ученицею нашого ліцею, яка пише й видає казки. Софія продає книжки на ярмарках, а виручені кошти передає на підтримку Збройних сил України. Для мене ця історія особлива: за словами «дитяча підприємливість» стоїть кон-

кретна дитина, її праця, книжки й люди, які їх купують.

Але було б шкода залишити Софію лише героїнею короткої розповіді. У завданні №16 зошита пропоную іншу ситуацію – дівчинка планує заснувати видавництво. Яким воно могло б бути, щоб соціальна відповідальність стала частиною його діяльності? Серед варіантів – книжки шрифтом Брайля, перероблений папір, працевлаштування ветеранів з інвалідністю.

На перший погляд вибрати нескладно, адже кожна пропозиція вдала. Складність починається із запитання, що потрібно для її здійснення? Для друку шрифтом Брайля необхідні спеціальні технології. Перехід на інший папір впливає на закупівлі й собівартість. Облаштування робочого місця може потребувати додаткових витрат. Тут уже неможливо обмежитися фразою «я підтримую цю ідею». Потрібно подумати, з чого Софія почне невелике видавництво, що зможе профінансувати одразу, а що згодом.

Історія Софії дає привід обговорити ще одну проблему. Адже передавати частину доходу на благодійність і будувати відповідальний бізнес – це не зовсім те саме. Підприємство відповідає також перед працівниками, покупцями, партнерами. Добра справа не звільняє його від цих обов'язків.

У тому ж блоці зошита є завдання № 18 про Кіру Сухобойченко, ініціаторку міжнародного руху Flying Bag («Літаючі рюкзаки»). Її проєкт «Мільйон флікерів для українських дітей» пов'язаний із безпекою. У межах ініціативи передано понад 11 тисяч світловідбивних елементів, а також книжки й ігри для дітей в укриттях.

Чому я поставила поруч ці дві історії? Софія розвиває творчу справу та спрямовує її доходи на допомогу військовим. Кіра організовує волонтерську діяльність і залучає до неї інших людей. Учні можуть порівняти, звідки надходять ресурси, хто бере участь у роботі, як визначають потреби отримувачів допомоги. Після такого порівняння поняття підприємництва, благодійності й волонтерства набувають цілком конкретного змісту.

Однак підтримувати громаду – це лише одна сторона відповідальності бізнесу. Інша виявляється у щоденних відносинах зі споживачем. Саме тому до уроку «Соціально орієнтований біз-

нес: що це означає та чому важливо?» я включила матеріали про грінвошинг – екологічні обіцянки, за якими не завжди стоять підтверджені дії.

Починаємо зі звичайного мила. У завданні № 19 зошита зображено упаковки, оформлення яких може створювати враження екологічності. Пропоную не поспішати з оцінкою. Спочатку потрібно прочитати написи та з'ясувати, про що саме повідомляє виробник? Чи містять вони інформацію, яку можна перевірити? Зелений колір, листок на етикетці, слово «натуральний» – це ще не докази. Власне, учні мають навчитися розрізняти враження від упаковки та інформацію про товар.

Коли цей спосіб аналізу зрозумілий, можна переходити до прикладів великих компаній. У презентації використано матеріали про екологічні заяви Volkswagen і Coca-Cola та суперечності навколо них. Тут уже недостатньо відповісти, подобається нам реклама чи ні. Потрібно з'ясувати, що стверджувала компанія, які факти відомі достеменно та що слід перевірити. Відео «Еко-ілюзія за наш рахунок» допомагає продовжити розмову про рекламні прийоми, яким споживач часто довіряє автоматично.

Для швидкої перевірки я підготувала вправу LearningApps «Greenwashing чи справжня турбота про природу?». Вона зручна тим, що одразу показує результат. Та мене цікавить не лише кількість правильних відповідей. Якщо учень відніс певне твердження до екологічно відповідальних дій, важливо почути, на чому ґрунтується його висновок. Інколи одна коротка відповідь говорить про труднощі більше, ніж результат усієї вправи.

Окремої розмови заслуговує реклама Patagonia «Не купуйте цю куртку», використана в завданні № 21. Повідомлення, яке ніби відмовляє від покупки, стає помітним рекламним ходом. Тут легко оголосити компанію візирем екологічності або, навпаки, звинуватити її в нещирості. Пропоную розібратися, які дії стоять за заявою і чи достатньо одного рекламного звернення для висновку про відповідальність бренду.

У технологічній карті уроку ця робота об'єднана на етапі «Поглиблення нових знань».

Інструменти навчання підприємництва і фінансової грамотності (9 клас)

Грінвошинг: екологічна відповідальність чи її імітація?». Для мене карта корисна передусім тим, що змушує зіставити навчальний матеріал із дією учня. Якщо ми хочемо навчити перевіряти твердження, недостатньо показати приклади грінвошингу й назвати їх. Треба залишити ще час на перевірку.

На цьому ж уроці розглядаємо інтереси бізнесу та громади. У презентації є дві ситуації: розширення виробництва поблизу житлових будинків і будівництво поряд із зеленою зоною. Для підприємства обидва рішення можуть означати розвиток. Для мешканців це додатковий шум, транспорт, можлива втрата звичного простору. Яку позицію обрати?

Якщо розподілити між групами ролі підприємців, мешканців та представників місцевої влади, кожна група спочатку відстоюватиме власні інтереси. Наступний крок — пошук компромісу, який враховуватиме інтереси всіх сторін. Можна змінити маршрут вантажівок, передбачити шумозахист, переглянути розташування об'єкта. Тоді з'являються питання про витрати, строки й відповідальних. Без них слово «компроміс» так і залишиться красивим словом.

Мені важливо, щоб у такій дискусії діти не шукали «погану» сторону. Підприємству потрібні умови для роботи, а громаді - безпечне середовище. Рішення доводиться оцінювати за наслідками для обох. Так учні вчаться враховувати інтереси різних сторін і знаходити компроміс у ситуаціях, які можуть виникнути в реальному житті.

Під час уроку «Відповідальний бізнес: як компанії підтримують одна одну та суспільство» учні вже самі пропонують соціальну ініціативу для невеликого підприємства - пекарня, швейна майстерня, ІТ-компанія або виробник екологічних товарів. Завдання для групи визначити, кому допомагатиме підприємство, що для цього потрібно і чи вистачить йому ресурсів.

Наприклад, пекарня вирішила передавати частину випічки людям, які потребують допомоги. Ідея зрозуміла, але вона відразу породжує практичні запитання: яку кількість продукції можна виділяти регулярно, хто її доставлятиме, як забезпечити належне зберігання? Швейна майстерня має порахувати матеріали й робочий час. ІТ-компанії слід зважити, чи зможуть фахівці підтримувати створений для громади цифровий продукт після його запуску.

Технологічна карта уроку передбачає для цієї роботи етап «Моделювання ситуації. Ухвалення рішення бізнесом». Тут добре помітно, чи розрізняють учні бажане й можливе. Пропозиція безоплатно роздавати всю продукцію може звучати щедро, але хто тоді оплачуватиме працю людей, оренду, матеріали? І чи матиме підприємство змогу допомогти комусь наступного місяця?

Такі запитання корисні й для формування оцінювання. Відповіді учнів допомагають учителю з'ясувати, наскільки вони розуміють економічні можливості підприємства, враховують потреби людей, яким планують допомагати, та вміють передбачати можливості. Тоді й наступна дія вчителя стає зрозумілою.

Не вважаю, що в подібних завданнях усі групи повинні дійти однакового висновку. Пекарня може допомагати продуктовими наборами, швейна майстерня - виготовленням потрібних речей, а ІТ-компанія - власними послугами. Важливіше, чи розуміють учні, кому адресована ініціатива, чи оцінили можливості підприємства і чи здатні пояснити свій вибір. Саме ці ознаки мають значення під час оцінювання відповіді.

Маючи підручник, зошит, презентацію та технологічну карту, учитель отримує чимало матеріалу. Проте не бачу потреби використати на одному уроці все підготовлене. Інколи одне добре поставлене запитання до ре-

клами виявляється кориснішим за кілька вправ поспіль. В іншій темі без групового обговорення не обійтися. Навчальний інструмент виправдовує себе тоді, коли допомагає виконати певну роботу, а не просто робить урок різноманітнішим.

У статті я свідомо зупинилася на соціальній відповідальності бізнесу, хоча можливості комплексу цим не вичерпуються. Саме ця тема дозволяє побачити, як економічне рішення пов'язане з життям людей. Підтримати військових, допомогти дітям, дбати про довкілля, зберегти робочі місця - за кожною такою метою стоять конкретні ресурси, домовленості та відповідальність за наслідки.

Хочеться, щоб після вивчення теми дев'ятикласник міг пояснити, чому добрих намірів недостатньо для успішної справи, чому рекламу твердження потрібно перевіряти і чому підприємство, яке прагне бути опорою громаді, мусить залишатися економічно спроможним. Саме заради такого розуміння й варто пропонувати учням ситуації, в яких доводиться думати, порівнювати та приймати рішення.

Оксана ЮХИМОВИЧ,
вчителька підприємництва
і фінансової грамотності
КЗЗСО «Ліцей №10
Хмельницької міської ради»,
Заслужений вчитель України.

«Мрія» допоможе батькам

Можливість переглядати всю ключову інформацію про навчання дитини в зручному застосунку – розклад, теми уроків, домашні завдання, оцінки, відвідування та навіть коментарі вчителів.

Як пройшов день у школі? Що сьогодні вивчали? Які оцінки отримав? Що задали на завтра? Чи все вже зроблено? З початком навчального року в батьків знову з'являється багато запитань про те, як проходять шкільні будні їхньої дитини.

Щоб отримати відповіді, часто доводиться розпитувати дитину, переглядати різні чати, уточнювати інформацію в учителя. У результаті навіть просте бажання розуміти, як дитина навчається і чи все в неї гаразд, перетворюється на окрему задачу.

Саме це державна освітня екосистема «Мрія» допомагає змінити. Батьки можуть переглянути всю ключову інформацію про навчання своєї дитини в зручному застосунку. Тут є інформація про розклад, теми уроків, домашні завдання, оцінки, відвідування та навіть коментарі вчителів. За потреби можна одразу написати вчителю, який викладає конкретний предмет, без довгого пошуку його контактів.

Наразі «Мрією» користуються вже понад 4 600 закладів освіти. Якщо школа підключена до екосистеми, батькам достатньо встановити застосунок і підтвердити особу через BankID, КЕП або Дія.Підпис. Не потрібно отримувати від школи окремі логіни й паролі, запам'ятовувати їх або відновлювати доступ у разі втрати. Користування застосунком абсолютно безплатне, і в ньому немає реклами.

Команда «Мрії» підготувала кілька оновлень. Частина з них спростить щоденну роботу школи, а інша – дасть батькам більше можливостей. Новий функціонал має зробити взаємодію зі школою простішою і зрозумілішою.

Одне з головних оновлень нового навчального року стосується домашніх завдань. Раніше в «Мрії» можна було побачити, що саме задав учитель, але виконану роботу часто доводилося надсилати вже через інші сервіси. Тепер увесь цикл роботи з домашнім завданням поступово переходитиме в екосистему.

Учитель призначатиме завдання та визначатиме сам, як учень має виконати роботу. Якщо її потрібно презентувати на уроці, це буде зазначено в «Мрії». Якщо відповідь можна надіслати онлайн, учень зможе додати текст або прикріпити файли безпосередньо в застосунок. Особливо корисною ця можливість буде для дистанційного та змішаного навчання.

Після того, як дитина надішле виконане завдання, воно автоматично потрапить учителю на перевірку. На вебпорталі вчитель зможе переглянути відповідь і по-

ставити оцінку. Учень і батьки бачитимуть статус завдання: чи його вже надіслано, чи воно ще на перевірці, чи вже оцінено. Тож мамам і татам не доведеться окремо уточнювати, чи дитина виконала домашню роботу – цю інформацію можна буде швидко побачити в «Мрії».

Нову можливість запускать по-ступово. У вересні нею почала користуватися перша частина шкіл. Далі функціонал поетапно з'являтиметься в інших закладах, а згодом стане доступним для всіх шкіл, які працюють з Мрією.

Ще одна знайома батькам ситуація виникає, коли дитина пропускає школу, а після цього потрібно написати й передати класному керівнику довідку про відсутність. Зазвичай її потрібно писати від руки.

Утім, тепер електронну довідку можна буде оформити прямо в «Мрії». Потрібно буде вказати період та причину відсутності дитини й надіслати онлайн. Після цього документ автоматично потрапить до класного керівника. Учитель зможе переглянути її в «Мрії» та, за потреби, зберегти на комп'ютері або телефоні.

Звичайно, батькам важливо не лише знати, що дитина зробила домашнє завдання чи була на уроці. Хочеться розуміти й те, як вона справляється з навчанням загалом. Одна низька оцінка ще не означає, що з предметом виникли труднощі. Так само один високий бал не завжди свідчить про стабільний прогрес. Значно більше про навчання говорить динаміка.

З нового навчального року в «Мрії» можна буде бачити детальнішу інформацію про навчання. Для кожного предмета батьки зможуть переглянути результати за весь навчальний період, бачити середній бал і відстежувати, після якого уроку він змінився. Поруч будуть теми занять, домашні завдання та відвідування, тож буде простіше зрозуміти, з яким саме етапом навчання пов'язані ці зміни. Наприклад, якщо

після певної теми середній бал почав знижуватися, батьки зможуть це помітити, переглянути наповнення уроку від учителя й краще зрозуміти, який матеріал варто додатково пояснити або повторити разом із дитиною.

Водночас «Мрія» не має ставати для батьків ще одним інструментом постійного контролю. Важливо, щоб сама дитина бачила власний прогрес, розуміла, як її зусилля впливають на результат, і поступово брала більше відповідальності за навчання.

Згодом у частині шкіл почнуть тестувати національну систему гейміфікації навчання. В учнів пілотних шкіл з'являться щоденні освітні вікторини Кмітливки, внутрішня валюта Мрійки та Крамничка з винагородами від партнерів. Мрійки можна буде отримувати за регулярність у навчанні, проходження вікторин і завдань, перегляд пізнавального контенту та інші корисні дії. І потім обмінювати їх на подарунки від партнерів.

Але тут винагороди – лише додатковий стимул. Значно важливіше, щоб дитина сама бачила, що її зусилля не залишаються непоміченими. Сьогодні виконала завдання, завтра краще розберусь в темі, згодом покращу результат – так поступово формуватиметься відчуття власного прогресу.

Якщо подивитися ширше, батьківська залученість не зводиться лише до перевірки оцінок або домашніх завдань. Не менш важливо розуміти, чим дитина цікавиться, що їй подобається і де вона хотіла б спробувати себе.

Мрія дає батькам не лише інформацію про навчання. У застосунку є бібліотека контенту з короткими пізнавальними відео та освітніми серіалами від партнерів. Так діти можуть відкривати нові теми, більше дізнаватися про науку, технології та різні професії. А батьки – знаходять практичні матеріали, які допомагають краще розуміти й підтримувати дитину.

Окремий розділ «Позашкільля» допомагає знаходити гуртки та секції за інтересами. Тут можна переглянути опис і умови запису, обрати безплатні або платні заняття та підібрати варіанти поруч із домом чи школою.

У підсумку «Мрія» може взяти на себе частину організаційної рутини, щоб у батьків залишалось більше часу й уваги на саму дитину, її інтереси та потреби. Водночас дитина зможе поступово ставати самостійнішою, пробувати нове й знаходити те, що справді її захоплює.

Валерія КОВАЛЬ,
перший заступник міністра цифрової трансформації України.

із далечі віків

Тут дихає історія

Щонайменше 14 закладів освіти Хмельниччини розміщені в історичних будівлях XIX — початку XX століть. Серед них — колишні палаци, панські садиби, маєтки, гімназії та земська лікарня. Частина споруд має статус пам'яток архітектури або об'єктів культурної спадщини.

Найстарішою будівлею у цьому переліку є палац Косельських у Маниківцях, зведений наприкінці XVIII — на початку XIX століття. Нині в ньому працює Маниковецький ліцей.

У Макові частину палацу Раціборовських XIX століття використовують як харчоблок місцевого ліцею, а у Водичках гімназія працює у палаці, спорудженому в 1825 році.

Три історичні будівлі — у Кам'янці-Подільському. Гімназія №8 працює у будівлі колишньої Маріїнської гімназії, зведеної у 1885 році. Ліцей «Славутинка» розташований у приміщенні Гімназії Славутинської 1901 року, а Центр дитячої та юнацької творчості — у житловому будинку кінця XIX століття. Ще кілька закладів освіти працюють у колишніх садибах.

Голосківська гімназія розміщена в маєтку Римського-Корсакова, Божиковецька — у садибі Колонна-Чесновського, Рахнівська — у садибному будинку Корфа, а Тарнорудська — у садибному будинку другої половини XIX століття.

В Антонінах та Голенищеві історичні будівлі використовують спеціальні школи.

Заміхівська гімназія працює у приміщенні колишньої земської лікарні. Славутиський ліцей розташований у будівлі 1917 року. Вона не має статусу пам'ятки культурної спадщини, однак є історичною спорудою, яку й нині використовують за призначенням.

Частина будівель потребує ремонту.

Стан історичних споруд, у яких працюють заклади освіти, різний. Фасади й дахи окремих будівель потребують капітального ремонту або реставрації.

Окремі вимоги діють щодо будівель, які мають статус пам'яток або об'єктів культурної спадщини. Їх не можна самовільно перебудовувати чи змінювати їхній зовнішній вигляд. Капітальні та ремонтно-реставраційні роботи в таких спорудах потребують відповідної проектної документації та погоджень з органами охорони культурної спадщини.

Наразі громади не планують найближчими роками переводити учнів до інших приміщень або змінювати призначення історичних будівель. Тож колишні палаци, садиби, гімназії та інші споруди продовжують залишатися не лише частиною історичної спадщини Хмельниччини, а й діючими освітніми просторами.

у наших вишах

Студентські дебати

Захід об'єднав активну і талановиту молодь із провідних закладів вищої освіти області — студентів Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (ХУУП), Хмельницького національного університету (ХНУ), Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, а також представників Хмельницького інституту МАУП та університету «Україна». Співорганізаторами стали Хмельницька обласна військова адміністрація та Молодіжний конгрес Хмельниччини.

Участь у юридичних дебатах «Децентралізація влади: сьогодення та перспективи розвитку», приурочених до Дня юриста, взяла керівник апарату ОВА Зоряна Давидчук. Вітаючи учасників, вона наголосила на важливості формування покоління фахівців, які розуміють не лише юридичні норми, а й відповідальність за їх практичне застосування.

Під час дебатів ішлося про розподіл повноважень між державою та громадами, межі самостійності та відповідальності на місцях, а також роль права в ухваленні рішень.

Розгорнулася змістовна дискусія між командами університетів, які фахово та аргументовано відстоювали свої позиції. Після завершення виступів судді поділилися враженнями та експертними порадами, а за допомогою гучних оплесків глядачі обрали найкращих ораторів із кожної команди.

патріотизм

Збір у Карпатах

Хмельницький обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді організував та провів навчальний військово-патріотичний збір у Карпатах. Його учасниками стали вихованці з Кам'янець-Подільської, Новоселицької, Понінківської та Полонської територіальних громад.

Перший день учасники провели у мальовничому селі Криворівня. Наступного дня вирушили у похід до гори Смотрич (Вухатий Камінь). Підйом вимагав витривалості та наполегливості, а краєвиди з вершини стали найкращою нагородою за подоланий шлях.

Третього дня дорогою додому відвідали осередок художньої народної творчості Гуцульщини, ознайомившись із культурою та традиціями краю.

Подорож стала для юних подолян не лише яскравою пригодою, а й можливістю зміцнити командний дух, відчувати силу взаємодопоміжки та ще більше утвердити любов до рідної України.